

порушуються закони;

- частіше беруть участь у бійках, причетні у вандалізмі, залучаються до ранніх статевих стосунків, мають досвід вживання алкоголю та наркотичних речовин.

Ті, хто вимушені спостерігати:

- часто страждають від відчуття безпорадності, етичного конфлікту: втрутитись у ситуацію булінгу чи ж залишитись осторонь;
- потерпають від депресивних станів чи перебудження, намагаються менше відвідувати школу.

Література

1. Булінг як соціально-педагогічна проблема та шляхи її вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kipt.sumdu.edu.ua/en/k2-listing/item/188-буллінг-як-соціально-педагогічна-проблема-та-шляхи-їївирішення.html>

2. Король А. Причини та наслідки явища булінгу / А. Король // Відновне правосуддя в Україні. – 2009. – № 1–2 (13). – С. 84–93.

УДК 378.147

Тарасова Т.Б.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології

Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
tarasovatb1@gmail.com

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Постановка проблеми. Контроль та оцінювання є чи не найбільш відповідальними моментами процесу навчання, тому що забезпечують діагностику його результативності, що визнають як педагоги, так і психологи [1]. Це твердження стає особливо актуальним в умовах сучасної трансформації освітньої системи, пов'язаної передусім із її інформатизацією; з пріоритетом особистісно-орієнтованого, максимально індивідуалізованого навчання; з підвищенням ролі інтерактивних технологій навчання і з зростанням значення самостійної навчальної діяльності. Тому перед сучасною педагогічною психологією постає проблема виняткової важливості: забезпечити максимальну психологічну «наповнюваність» змісту і форм проведення

контролю та оцінювання результативності процесу навчання.

Метою роботи є теоретичний аналіз положень сучасної педагогічної психології щодо функцій контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів, які мають принципове значення у формуванні професійних компетенцій майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. Контроль і пов'язане з ним оцінювання –

органічний елемент цілісного навчально-виховного процесу і як такий являє собою єдність трьох граней-задач – навчальної, розвиваючої і виховної. Своєчасний і повноцінний контроль забезпечує студентам якість засвоєння знань, дає можливість зрозуміти помилки, неточності, вчасно їх виправити і краще зрозуміти наступний навчальний матеріал, а також сформуванню здібності до самоконтролю. По відношенню до педагога такий контроль дає інформацію про хід та якість засвоєння матеріалу, типові помилки, увагу та інтереси студентів, що дозволяє своєчасно вносити корективи в процес викладання. Всі ці можливості реалізуються в системі взаємопов'язаних і взаємообумовлених функцій контролю і оцінювання: атестаційної, діагностичної, орієнтувальної, навчальної, виховної, розвивальної, стимулювальної, організуючої, прогностичної.

- Атестаційна функція полягає у виявленні стану наявних знань і вмінь студентів засвоєних ними на певному етапі навчання; виявлення рівня їх розумового розвитку; вивченні ступеня засвоєння ними прийомів пізнавальної діяльності, навичок раціональної навчальної праці. Це необхідно для визначення їх готовності до подальшого навчання чи виконання трудової діяльності. Важливим аспектом атестаційної функції є чітке виділення конкретних і зрозумілих критеріїв контролювання й оцінювання.

- Діагностична функція спрямована на виявлення психологічних причин певного стану контрольованого об'єкта і формулювання висновків про шляхи і засоби подальшої роботи з ним. Отримання інформації про помилки, недоліки і прогалини в знаннях і вміннях студентів, про причини, що породжують труднощі в оволодінні навчальним матеріалом, допомагають вибрати найбільш інтенсивну методику навчання, а також уточнити напрямок подальшого вдосконалення змісту методів і засобів навчання.

- Орієнтувальна функція полягає в отриманні студентами «зворотного зв'язку» від педагога про успішність їхньої навчально-пізнавальної діяльності, про ступінь досягнення мети навчання як окремим студентом, так і групою в цілому; ступінь засвоєння вивченого навчального матеріалу. Оцінка педагога, особливо якщо це розгорнута змістовна характеристика досягнутих результатів, допомагає студентам корегувати та вдосконалювати навчальну діяльність.

- Навчальна функція пов'язана з додатковими поясненнями на етапі контролю, показом способів дій, інструктажем, придбанням нових і вдосконаленням наявних навичок та вмінь. Але, мабуть, найважливіший аспект цієї функції полягає в оволодінні студентами засобами самоконтролю.

- Виховна функція стимулює свідоме ставлення студентів до навчання, формування у них моральних якостей і духовних цінностей, сприяє вихованню відповідальності, дисципліни, акуратності, чесності, підвищує культуру праці тощо. Виховне значення також має стиль спілкування педагога із студентами. Віра в їхні можливості, акцентування уваги на успіхах сприяє формуванню впевненості в собі, розкриттю можливостей, підвищує мотивацію до навчання.

- Розвивальна функція реалізується в процесі включення

студентів у вирішення продуктивних і творчих завдань, що сприяють розвитку пам'яті, уваги, мислення, формуються здібності, схильності, інтереси і потреби. Найменші можливості у реалізації розвиваючої функції контролю мають контрольні заходи, що вимагають відтворення знань і вмінь діяти за зразком.

- Стимулювальна функція проявляється у заохоченні і стимулюванні навчальної діяльності студентів. Контроль повинен забезпечувати інтелектуальний «прорив» мислення, формувати пізнавальний інтерес, підвищувати активність і самостійність тих, хто навчається.

- Організуюча функція забезпечує розвиток комунікабельності, здатності аналізувати свої дії, вміння вести спостереження за досліджуваними явищами, використання конкретних ситуацій, вміння системно сприймати і накопичувати інформацію, швидко в ній орієнтуватися, передбачати різні варіанти вирішення завдань, вміння прогнозувати результати вирішення завдань, вміння швидко переключатися з одного виду робіт на інший.

- Прогностична функція служить отриманню випереджальної інформації про навчально-виховний процес. У результаті перевірки педагоги отримують підстави для прогнозу про хід певного відрізка навчального процесу, формують нові освітні, виховні і розвиваючі цілі.

Узагальнюючи сказане, можна з впевненістю констатувати об'єктивну необхідність суттєвих змін в контролі та оцінюванню у сучасній освіті, які полягатимуть в поступовому переході від традиційних змісту та засобів до інноваційних, розвивальних, особистісно зорієнтованих. Сутність таких змін представлена у таблиці 1.

Таблиця 1.

Тенденції трансформації контролю та оцінювання в сучасній освіті

Від	До
Індивідуальний закритий іспит, роботи	Кооперативний відкритий іспит, проекти
Оцінювання викладачем, тьютором	Оцінювання за участю учнів і студентів
Імплицитні (неявні) критерії оцінки	Експліцитні (явні) критерії оцінки
Конкуренція тих, кого оцінюють	Співпраця тих, кого оцінюють
Оцінювання результату	Оцінювання процесу
Пріоритетність цілей і завдань викладача	Пріоритетність навчальних результатів учнів і студентів
Оцінювання знань	Оцінювання умінь, здібностей
Тестування пам'яті	Оцінювання якостей мислення
Оцінювання курсу	Оцінювання модуля
Констатувальне оцінювання	Розвивальне оцінювання
Пріоритетність оцінки	Пріоритетність навчання

Література

1. Савчин М. В. Педагогічна психологія. – К.: Академвидав, 2007. – 424

с.

2. Тарасова Т. Б. Психологічна просвіта. – Суми : Університетська книга, 2013. – 462 с.

УДК:373.3/.5.048:331.548](091)(410)"192"

Тищенко М.М.

кандидат педагогічних наук,
науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України
marytym@ua.fm

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ТА КАР'ЄРНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ В АНГЛІЇ: КОМПЛЕКСНІСТЬ СИСТЕМИ

В Англії система надання послуг із профорієнтації та розвитку кар'єри є відносно добре розвинуеною як в освітніх закладах, так і окремих агенціях, які належать до системи регулювання ринку праці. Особливість профорієнтаційної діяльності у країні пов'язана з розподілом основних акцентів на: освітню орієнтацію (вибір продовження освіти та його спрямування) та орієнтування у сфері професійного кар'єрного розвитку разом із соціальним та особистісним розвитком особистості.

Питанням професійної підготовки та компетентності фахівців з профорієнтації та кар'єрного навчання займаються такі британські вчені: Д. Ендрюс, Б. Бессот, Н. Роу, Д. Кід, Е. Барнс, Е. Вотс; серед вітчизняних вчених це П. Дмитренко, І. Косяк та ін.

Відповідальним за надання послуг з профорієнтації та кар'єрного розвитку є координатор з профорієнтації та кар'єрного навчання, який не є вчителем, але має відповідну професійну кваліфікацію у сфері профорієнтації, профконсультування та кар'єрного розвитку. Уповноважена особа зазвичай має диплом спеціаліста з професійно орієнтованої освіти та профконсультування, також сертифікат спеціаліста з кар'єрного розвитку. Основними обов'язками координатора є: організація та координація процесу надання послуг з профорієнтації та кар'єрного розвитку учням; забезпечення всіма необхідними ресурсами та матеріалами для проведення занять за темами професійної орієнтації та кар'єрного розвитку вчителів із модулів «Особистісно-соціальна освіта та освіта про здоров'я та економіку» та «Громадянство» (PSHE); викладання предмета профорієнтації та кар'єрного навчання, якщо предмет є в шкільному курикулумі; співпраця зі службами кар'єрного розвитку, бізнесовими структурами, асоціацією роботодавців, вищими навчальними закладами тощо [1].

Як зазначає Е. Барнс (А. Barnes) до функцій фахівця з профорієнтації та кар'єрного розвитку можна віднести: інформаційно-пізнавальну, навчально-виховну, стимуляційну, діагностичну, організаційно-координаційну [2].

До інформаційно-пізнавальної відноситься: інформування учнів щодо освітньої орієнтації. До навчально-виховної функції відноситься: озброєння учнів необхідними знаннями та навичками ефективної самоорганізації щодо професійного самовизначення; вироблення позитивного ставлення учнів до